

Entwreefhu Awifes.

61. qada=qahjums.

Alt. 45.

Treshdeenâ, 10. (22.) Novemberî.

1882.

Nedatiora adrese: Pastor B. Beide, au Neuhausen pr. Schrunden, Kurland. — Ekspedīcija Besthorn Iga grāmatu-bohē Jelgava.

Nahditajs: No eelschjemehm. No ahriemehm. Wissjaunakahs finas. Mantineeli. Isslaidrojums, rc. Drupas un druskas. Gepreezinašchanas wahrs rc. Gludinašchanas.

No eekfchsemehrt.

Pehterburga. Laudis eewehro schim brihscham kahdu prahwu, kurâ kahds generalschtahta skrihweris spehlejis tahdu pat lohmu, kahdu sawâ laikâ senakais generalschtahta dakteris Buschs spehleja. Minetais skrihweris, wahrdâ Schumeikins, nehmis naudu no tahdeem, kas par skrihwereem gribesjuschi tilt generalschtahta amatôs. Winsch dabujis 7 rubl. mehnescha-algas, bet tam jau esohrt 10 tuhkfst. rubl. leels kapitals. — **Grafs Ignatjews** 30. Oktoberi no ahrsemehm pahr-brauzis atpaâk us Pehterburgu. — **Ahrleetu ministeris v. Giers** dewees zelâ us Pisu, Italijâ, un tur palikshoht diwi mehneschus. — **Jührleetu ministerija**, kâ Wahzu Pehterburgas awise stahsta, esohrt nodohmajusi nahkofchâ gadâ buhweht schahdus kara-fugus: preefsch Baltijas juhras flotes: 2 brunu-fugus, pa 2 milj. 800 tuhkfst. rubl. wehrtibâ; 1 kreiseri 400 tuhkfst. un 2 kreiserus pa 800 tuhkfst. rublu wehrtibâ; 1 lelgabalu-laiwas, katru pa 415 tuhkfst. rubl. wehrtibâ; wisî schee twaikoni tilfchoht buhwei waj nu Pehterburgas, waj Abo-pilschtaas fabrikas; preefsch Melnachs juhras flotes: 2 brunu-fugus, 3 milj. 54 tuhkfst. 641 rubli wehrtibâ; schee kugi tilfchoht buhwei Sewastopolâ un Nikolajewâ. — **Wisaugstaki apstiprinata walsts-padohmes spreedumâ** par jauno mantibas nodohschamu no-sazihts, kâ schihs nodohschanas nemschana usdohdama meera-teefnescheem. Gewehrojoh to, kâ meera-teefnescheem jaun to leela darbu nastâ zelsees, teefu-ministeris lizis preefschâ walsts-padohmei, kâ par scho darbu meera-teefnescheem peenahzigs atlhdinajums buhtu dohdams. Walsts-padohme ari peekritusi schim preefschlikuram, un tâ tad nodohmahts 10 proz. no mantibas nodohschahnem preefschirt tam kapitalam, no kâ ustura meera-teefneschu eestahdes. Schai noluhtâ walsts-renteja preefsch nahkofchâ gada atlhdinu 150 tuhkfst. rublu par atlhdinajumu meera-teefnescheem. — **Walsts-domehnu ministerija** bij issstrahdaju preefschlikumu par weetigo domehnu-waldibu pahrgrohschamu. Esohrt nodohmahts 11 gubernâs atzelt weetigahs domehnu-waldibas, tamdeh kâ tanis mas frohna semes un tapehz ari mas eenahkumu, un winu weetâ eezelt faweenotas waldes preefsch schahdahm gubernahm: 1) Pehterburgas un Pleskawas; 2) Vilnas un Kaunas; 3) Kijewas un Podolijas; 4) Charlowas un Poltawas; 5) Taurijas un Zekaterinoslawas; 6) Pensas un Saratowas; 7) Mafkawas un Tveras; 8) Kostromas un Jaroslawas; 9) Vladimiras un Kasanas, un 10) Smolenkas, Witebskas un Mogilewas. — **Finanju-ministerijai**, kâ Kreewu „Pet. awise“ suno, rewidenta-senatora fungs, Manafeins, eesuhitjis plaschurakstu, kura aprahdihts, zil lohti wajadzigs atzelt 1147. paragrafu lik.-krahjuma XI. fehjumâ, kas muischu ihpaschnekeem juhras peekrastê dohd teefibu us strantetâ kuga lahdinu, kâ glahbschanas-algu. Schi teefiba ir tik leela, kâ ari pat tad, ja muischturis un wina laudis it nemaf naw peepalihdsejuschi pee kuga un lahdinga glahbschanas, muischias ihpaschneeks dabuhn jau puji no lahdinga. — Tâ par pm. us Sahmu falas daschas muischias, kura hm zitadi gandrihs nekahda wehrtiba, dabuhn leelisku arenti, un tik tamdeht ween, kâ winu rohbeschâs ir juhras libzis, kuri kugi beeschi mehds uffkreet fehlt.

Selgawa. Nedela naw pagahjuſi, kur sagli ifdarija ſawus nedarbus, te aktal dſird par jaunahm fahdibahm. — Ta nakti uſ 30. Oktoberi sagli eelausahs Paleijas eelä kahda nama klehti un ifsaga deenesta-mitai daschadas drahnas, wehrtibä no kahdeem 200 rublu. Dohma, ta nedarbs buhs paſrahdahts no diwi ſinamahm

personahm, kas jau wairak reisu bijuschas apzeetinataš, bet tagad — pasudufschas. — Ari kahda Schihda dſihwoſli aplaupija festdeen, 30. Oktoberi. Kamehr Schihds bij aifgahjis ſwehtiht ſchabas, saglis eefchmauzees nepamanahits iſtabā; tur panemis daschadas wehrtibas-leetas lihds ar dascheem ſintineem naudas un tad aiflaidees prohjam. Tomehr wainigo laimejahs fakert oħtrā deenā. Sagtahs leetas gan atdabuja, bet nauda bij jau pa dalai patehret. — Daschdas bleh-dibas teekoh tpehdejās deenās ari paſrahdataſ no kahdas 12 lihds 13 gadu wezas, labi gehrbtas meiteneſ. Skukim eſoht pahrleekam weikla mehlite. Namōs, kur ta ee-eijoht, wina luħdsoht dahuwanas, ſchelodamahs, ka wezaki miruſchi. Warbuht ka meitene ir ſamudinata no ziteem, wezakeem zilwekeem, lai melo un ta iſwil naudu. Tamdeħħ daritu iſkaftris pareiſt, ka mineto meiteni, ja to kur pamana, nodohu polizejai. — Daschdas leetas, pa dalai atraſtas, pa dalai atnemtas neustizamahm personahm, tagad atrohdahs pee Jelgawas polizejas-wal-des, fa: atſleħgu buntex, 1 pagina kapara naudas, 1 galwas-spil-wens, 2 ratu-tambores un 1 fħiras. Minetahs leetas war turpat ik-deenās apfklatitees. — Beidsoht wehl japeemin, ka fchinis deenās polizeja apzeetinaja 5 Latweeſchu puifchus, kureem fħogad bij jalohse. Puifchi bij fapulzejuſches ſee kahda kurneekela un gribja zaur daſchadu saħlu bruhkeſħanu padariħt, ka wineem ſrutahm lihdsig sħidrumi tek iſ ausiħm. Zaur taħdu beffaunigu paktoħplinas cha-noħs tee zereja tilt walā no kara-deenesta, un tamdeħħ ari mafsa-fatris gudrajam meiſterim jeb meiſterenei 400 lihds 500 rubku. — Bleħdiba nemta ismellesħanā. Bet waj ſamalfato naudu wiċċu at-dabuhs at-pakat, naw wehl ihxi finams. Lihds fħim tilai kahdi 100 rubku ir-usbabuti. — Teefħam kauns Latweeſchu jaunekleem, kas ta' grīb iſſlapstitees no ſwehta, goħda peenahkuma preekſħ Reisara un teħwijsa! Kur nu — leelais patriotismus, no ka muħfu laikos pat ir-behri jau proht u swilki faru meldinu?! — Par leelo aſteſ-swaigħi, kas wehl arweenu redsama ſee muħfu deenwidus debefiħm, ſwaigħxu-prateji fino, ka wixx galwa jeb kohdols eſoht gareniſks un pehdejā laikā dabujis widu fħeklumu, zaur ko nu iſſlatotees ka ſiġju puħflis. Schis fħeklums paleekoh weenumehr leelaks, ta' ka doħmajoh, ka wiñx laikam iſſekirfees diwi dalas. — Schim brihsħam fħi aſteſ-swaigħne wiſlabaki redsama ap pulksten $\frac{1}{2}$ 600 riħta; Dezembera widu buhs redsama pulksten 40s, un Janwara fahkumā — pulksten 120s naakti. Wissemaki ſee debefiħm wina stahwehs ap Dezembera widu, un wiſaugħtaki — Janwara fahkumā. — Pee mums wina buhs redsama lihds Merza meħnesim. — Jelgawas Wahzu awiseſ „Mit. Btgas“ № 88. ſchahds rakħi nodrukaħts: „Kahda „Köln. Btgai“ iſ Baltijas gubernahm eefuħtitā korresponden-zijjā ſinnojums atrohnahs par rumi, kas Kursemes gubernatoram bijiſi ar Talfu aprinla-marsħalu, un kas beidsoht wedu ſee ſtrupa jau-tajuma no marsħala pufes: waj waldiba aridjan griboh t-Kursemes muisħu iħpaſħneeku dſiħwibū un iħpaſħnum apfargħa zaur kara-ſpehku, — us ko gubernators dewiſ ſtingri atraidoſħu atbildi. Schi farunu „Goloſs“ peemin iħpaſħha rakħi, to taħħaq pahrspres-dom. — Tagad nu no droħħħas pufes meħs dabu jaħbi sinah, ka peħz riterħaħ-komitejas feħdeħħan, kas bij 18. Oktoberi fħ-ġ, muisħneeku preekſħneek ar wairakeem aprinla-marsħaleem 19. Oktoberi nogħha ſee gubernatora — aprunatees par daschadeem ſe-mes jautajumeem. Starp dascheem ziteem jautajumeem nahha runa ari us saldatu leetashanu preekſħ eeddiħwotaju apfargħan, ſee kam gubernator, ar likumu-grahmatu roħħa, riterħaħ-komiteeas aifstaħwieem iſskaidroja, ka — ja dſiħwiba un iħpaſħnum teefħam apdraudet, pilskungeem, t. i. keem no riterħaħ-komiteeas paſħas eżżejt ħtieq laukpoli-

jas wadoneem, ja winu lihdselti israhditohs par nepeeteekoscheem, efoht pascheem teesiba kara-spehku fault palihgā. Gubernators pee tam darijs sinamu, ka kara-spehku singrakā pawehle dohta, us po-lizeju autoritetu usaizinajumu tuhlit nahkt palihgā, un ka ari winsch, gubernators, pats katrā brihdī buhschoht gataws pabalsticht tahdus no pilskungeem us winu paschu abbildibu laistus luhgumus pehz pa-lihdsibas. Sihmedamees us luhgumu par saldatu eekohrteleschanu pee wifem semneekem, bes isschirfchanas, tahdōs apgalobs, kur tihsha uguns-peelikschana notikusi, gubernators issazija dohmas, ka tahds sohlis nederigs preeskch flepenu uguns-peelikschana nowehrschanas, waj preeskch uguns-peelizeju atraschanas. Behz likuma tahda saldatu eekohrteleschanu pee weseleem pagasteem nemas ne-efoht atkaujama — tikai deht daschu noseegumu nowehrschanas waj daschu laundarū use-schanas. Ari ne-efoht dohmajams, ka kara-spehku pahrwalde buh-schoht meerā ar tahdu saldatu leetaschanu. Tahda mehneshu ilga eekohrteleschanu bes tam buhtu semneekem tikai par vohstu, luxeem tadshu, tapat ka leelgrunteeem, jazeesch zaar dedsinatajeem, jo lihds schim dohmato uguns-peelikschana flaitis-semneeku fehtas nawne buht masaks, ka muischās; turperti tee, kas teesham wainigi, to-mehr isbehgtu sohdam. Leelgrunteeem gan paschi buhtu pirmee, kas atkal luhgtu, lai atzel tahdu pa datai preeskch wineem pascheen ap-gruhinajosch uckohrteleschanu. Wispahrigi jafaka, ka kara-spehks newar apfargaht nedī pret flepkawibū, nedī pret flepenu uguns-peelikschana, ka tas deemschehl jau peerahdiyes zaar behdigeem peedishwo-jumeem. — Schihs dohmas tika ismainitas draudfigā farunā, un naw nedī stupi jautajumi dariti, nedī tahdas atbildes dohtas. — Deenu wehlak ari Talsu aprinka-marschals bij pee gubernatora — daschadās darischanas, pee kam faruna bij tahda pati, ka deenu preeskch tam.” — Ta tad is tam redsams, ka gubernators isteizes gluschi otradi, neka to augscham minetahs awises finojuschas.

Milns kals pee Tukuma, ka „Rig. Ztga” dsirdejusi, tilfchoht nu uskohpts un pataifits mihligaks. Wezahs, fatruhdejuschahs stala-schas tilfchoht noplehstas un winu weetā kohsch weesnizas nams us-buhwehts. Kahds Schweeetis, architekts A. Hopfa kgs is Tukuma, efoht no barona v. d. Necke kga eemantojis us 13 gadeem teesibu, kalmu schini sīnā isleetaht.

No Meschotnes. Wasara ar saweem jaukumeem no mums jau atwadijusees, un rudenis ar saweem aufsteem wehjeem estahjees. Kraftmales un birstakās jaukahs dseesminas apkluufschas. Meschi un lauki isskatahs it truhwigi, sawu wasaras gresnumu pasaudejuschi. Noscheljoram, ka muhsu seltenes pasaudeja sawas schihs wasaras skaitahs rohstes it newikoht, jo aufstaas seemelis, kas usnahza Septembera heigās, tahs nopluhza pahri naktis, ta ka til dascha sahrtā rohshu laissitaja nosauzahs ween: Te nu bij mans schihs wasaras preeks; pati nedabuju labi apskatitees! Bet ari dascha rohses audsi-nataja tapat tohp nopluhka no muhsu naigeem tautu dehleem.

Aufstums fneedsahs pee 6 lihds 8 grahdeem, un 3. un 4. Oktoberi nobira laba sneega kahrtu. Bet ap Oktoberi widu bij atkal 10 grahdu filums, ta ka islikahs, ka buhtu otrra wasara; tikai kohkeem truhfti jalo lapinu un rohshem skaito seedinu. Schi gada auglus peeminoht, waru leezinaht, ka wiss labi. Rijas krahns jau isdisfusi, un sprigulis jau pakahrts wadsi. Jo wiss gandrihs kuf — kad ne ar damsa maschinahm, tad ar geveli maschinahm; ta tad wiss schi gada raschojums ir elekti skaidrobs grauds, un semkohpis aprehina, waj darba puhlini atslihdinati. Tikai weena leeta padara mums ruden nepatihkamu, tas ir — leelais faufums. Rudsi un kweeschi knapi esehluschi, jo leetus naw lijis, ka preeskch sehjamā laika; kas wehlaku fehja, teem fehja pat wehl naw pilnigi sanahku, jo aufstums, kas usnahza, to aiskawaja.

Uhdenis gan wifur pa welti, bet pee mums tas tagad dahrgaks neka maise. Wairak mahju no weetas, kur uhdene ne pilites. Ta tad jabrauz wairak werstes, un dascham pat juhdes pehz uhdene; ja usnahks salas laiks, un leetus nebuhs, tad buhs boda laiki pehz uhdene, ka lehnina Alkaba laikā. Muhsu Leelupe, kas ziteem gadeem knaschi burbujoja, ir schogad ta fasikusi, ka wezehwi, kas firmi pa-luskchi, leezina, ka ne-efoht tik felku uhdene redsejuschi, jo dascha weetā uhdenis tik knapi pahr oohlasm welahs. R. P — up.

Salazgrihwe. Par jauno Salazgrihwes mestimu sino „Latv.” ta: Salazgrihwe atrohnahs ne tahtu no tahs weetas, kur Salazas leelupē, kas nahkt no Burtneeku esora, Sweht-ype eetek; schi pehdeja istek is Limbaschu esareem, un sawu wahrdi laikam dabujusi no wezo Lihwu upure-alahm, kas atrohnahs winas krasdos. Salazgrihwe cenehmu si weetu us abeem Salazas kraesteem, pee winas eetekas Rihgas

juhras-lihku. Schihs upes weena puse peeder Salazas fungam, un otrra Swezeemu fungam un diweem semneeku grunteeem, Per-zam un Upes-Kadegam. Salazas puse diwi basnizas atrohdahs (Lü-tera un pareistiziga basniza), 2 bohdes un 6 spihkeri, kas peeder Behr-nawas tirgotajeem, Jackscham un Schmidtam, 2 krohgi un weenas dehku-sahgetawas, kuras peeder Salazas fungam; bohdes, ka ari spihkeri, ir buhweti us funga semes. Swezeemu puse 2 bohdes at-rohdahs, 3 stalti spihkeri, aptekis, dakter-mahja, weena bekera-mahja, willas kahrschanas un wehrpschanas fabrika un ari diwi krohgi, un turflaht wehl katrā upes puse pa andeles-meetai, kurās teek schiparts un wisi ziti dsehreeni tikai leelumā pahrdohti. Brahmis un dauds masu laiwian ir, kas abas puses saweno; schini weetā ir Salazas upes dauds platala neka Leepajas osta. Kugi teek lahdei us reidi, tamdeht ka upes eeteka par dauds sekla. Kad dsirdejahn, tad upes eeteka efoht no brangeem inscheneereem tikuji isluhkota un isrehkinahs, ka ar 200 tuhfti rubli waretu etaisiht brangu un staltu osta. Bet ka jau daudsreis, ta ari schini leetā ne-efoht weenprahitbas. Zeen. Swezeemu muischias dsumtskungs, von Begezacka leelskungs, efoht sohlis brangu naudas summu preeskch osta, un ari zitus usskubi-najis doht; bet Salazas dsumtskungs ne-efoht nehmis dalib, un ari muhsu Latveesku tauta, sawu labumu ne-atsihdama, ne-efoht spehrus nekahdus sohkus preeskch schihs osta isbuhweschanas. Ja schihs dohmas ispilditohs, tad pehz simts gadeem mehs eraudsitum pee Salazas upes eetekas staltu, gresnu pilfehtu, ar fabriku skursteneem un ziteem lepneem nameem.

No Ruzawas „Lib. Ztga” sino par schahdu breefmigu nelai-mes-gadijumu: Verstes diwi no Ruzawas muischias Chnu mahjas atrohnahs, kur 29. Oktoberi mihijsi linus, pee kam 14 zilweku, 9 wihereschi un 5 feeweetes, bij darbā. Nakti pehz pabeigta darba un pa-ehstahm wakarinahm laudis gahja pee meera, te us reis, aif wehl nesnameem zehloneem, fahka degt. Schahwetee lini stipri weizi-naja degschana, ta ka wiss rija drihs ween stahweja pilnās leesmās. Guloshee 14 zilweku wairs ne-atrada laika un ruhmes, kur glahbtees. Wini laikam tuhlit noslahpuschi. Kad peestegusches Ruzawneeki pehdigi bij apdsehufsch ugni, wini grehka weetā tikai atrada fad-guschobs, grehti wehl pashtamohs lihkus; astonus ne tahtu no iseijas durwihm un feschus wehl gulamā weetā. Bij breefmigi, redsoht, ta peederigee, waimanadami un raudadami, un rohlas lausidami, otrā rihtā mokleja pehz saweju kauleem!

Leepaja. Osta jaunais dselu tilts 1. Novemberi nodohts Leepajas pilfehtas-waldei. Is Rihgas bij leetprateju komisija tur-nobraukus, deht minetā tilka fihkas pahrluhkochanas. — Kursemes konsistorija par Grohbinas prahwestu naw apstiprinajuji newenu no iswehleteem kandidateem, bet nosazijusi jaunu zelschanu. Schi zel-schana tilfchoht isdarita schinis deenās.

Rihga. Stewidenta-senatora lunga lanzeleja pawaiota ar 2 cerehdneem, kolegiju-asforeem Schmidtu un Denisenko; pehdejais ir Kalifschas aprinka-teesas prokureera valihgs. — Juhrneeku pat-wersmes namam, kuru Rihgas kaufmani leek buhweht us Klihweru salas, Pahrdaugawa, svehtdeen, 31. Oktoberi, tika grunts-akmenis likts. — Daugawas plohsta-tilts isuemts pirmdeen, 1. Novemberi.

J. Sturža korku fabrika, ka sinams, Maslawas issahdē da-buja teesibu, leetaht walts ehrgli. Tagad nu, ta „B. W.” sino, fabrikas ihpaschneeks bij lizis pataifits selitu ehrgli un to festdeen, 30. Oktoberi, usstahdijis wirs fabrikas wahrteem. Pee tam zeen. fabrikas fungs lohti eepreezinajis fabrikas strahdneekus, tohs apdah-winadams gan ar 2, gan ar 1 rubli; fabrikas slimineku-kafe dabu-jusi 550 rubli. Ari mahjas strahdneeki netikuschi peemirsti. — katis dabujis sawu naudas-dahwanu. — Līkñas stauzijas tuwumā 2. Novemberi, ap pulksten 9em wakarā, dsejzela wilzeens, kas nah-zis is Dinaburgas, ka „Rig. Ztga” sino, pahrbrauzis un nonahwejis Līkñas semneeku Joninu. — Breefsch Rihgas Latv. beedribas musejas „Balt. Webst.” redakcija sanemus no Fr. Oberla Iga Birschōs 2 wezas naudas. Par schihs naudas atradumu Oberla kgs raksta ta: Pagahjuscho wasar’ pee Birscheem, Ludges qyrinki (Witebskis gub.), us salinas, ne taht no Lubanes esara, zuhla israfa 40 tahtu naudas gabalu un weenu wezu zirwi, kas atrohnahs manas rohlas. Schi salinus turenies eedishwotaji nosauz par „Kara kapeem”, un jau agrakos gadobs tur selta nauda aroht tikusi-atrasta; dsejzela rohkoht, atraduschi ari zilweku kaulus, zirwus un daschadus zitus eergh-tsches. — Teem semplohpjeem, kas zere, ka is Pehterburgā dibinatahs „semneeku valihdsibas bankas” ari Baltijas semneekem nauda tilfchoht aiseeneta preeskch semes eepirkshchanas, „Gesti Postimees”

wehsta, ka kahds wina lafitais no schihs bankas zaur rakstu luhdsis naudu par palihdsibu pee mahju eepirkshanas, bet bankas walde wi-nam atbildejusi, ka is bankas tikai Widus-Kreewijas semnekeem nauda teekohit aisseeneta preeksch semes eepirkshanas, bet Pohlijas, Kaukasis, Sibirijas un Baltijas gubernu semnekeem ne. Atbildek rakstā esohit ari teikts, ka preeksch tahm gubernahm, kuru semneki is bankas wehl nedabujohit tahdu palihdsibu, tikschoht turpmak kahda saru-banka dibinata. Tā tad esohit zerams, ka muhsu Baltijas semneki ari us preekschu no schihs bankas dabuschoht palihdsibu pee semes pirkshanas.

No Beswaines (Widsemē). Muhsu walsti grib dibinahit „lab-darishanas beedribu“. Statutus, kā dsird, drihs grib apstiprinaht. Wehleju labas sekmes schai jaunai beedribai!

Lai smuidras leepas, stalti ohsoli
Aug Suhles upes peekrastē;
Lai Latvju meitos, Latvju dehli —
Wij wainagu no rohsitehm.

Wehl no Beswaines. Wezi laudis, kas dsihwojuschi 60—70 gadu, ne-atminahs, kad buhtu tik dauds uguns-grehku redsehts, ka tagad. Gandrihs neweena naktē nepa-eet, ka nereds blahsmas pee debess, kas leezina, ka atkal jauns grehku darbs pastrahdahts. Tā ari muhsu apgabalā schais nedekās wairak uguns-grehku bijuschi, par kureem jau Latv. Ab. № 43. un 44. finohts. Tamdehlt tohs ihpaschi wairs ne-peemineschu. Bet to gan teikschu, ka teesham neweens wairs nejuhtahs drohsh; jo kad jautā, no kam tad uguns zehlupees, tad gandrihs wisur weenada atbilde skan: „no launahm, besdeewigahm rohkahm uguns peelktā“. — 14. Oktoberi schē atbrauza daschi fungi is Rihgas polizejas un Zehsu brugu-teesa lihds ar 24 schandarmeem. Ap-zeetingaja, un lihds us Zehfihm aiswa — kahdus 12 zilvekus. Kahda eemesla dehlt tas notizis, naw wehl skaidri sinams. Bet kā runā, tad launi raksti esohit atraisti. Rihdus'a Andrejs.

Kempu bašniza, kuru 10. Maijā 1872. g. briesmīgs weesu-lis noplehsa, ir atkal usbuhweta un, kā „Btga f. St. u.“ sino, 31. Oktoberi eeswehtita.

Ii Dikteem. Peektdeen, 22. Oktoberi, schēijenes wilnas-kahr-stawā puvis, kas pee maschinās strahdaja, pēpeschi atrada nahwi. Breeksch 2 nedekahm eestahjees, winsch laikam wehl mas buhs bijis eepasmees ar jaunem rihkem. Drihs um rohka lihds plezeem, kā lupa-ta, bij fadragata; ari kahdas ribas bija apskahdetas. Nelaimi-gais drihs islaida sawu garu. — Wina mahte, atraitne, nemas ne-gribejusi atwehleht dehslam wilnas-kahrstawā eet mahzitees. Tāi pa-schā rihtā, wehl nesinadama par dehla aiseefchanu, mahte no schehlu-meem nesinajusi kur dehtees. — Buhtu wehlejams, tahdeem, kas ar maschinu naw kreetni apraduschees, nemas ne-atkaut patstahwigi tur strahdaht. — Swehtdeen, 17. Oktoberi, schēijenes labdarishanas beedriba, kuras statuti pawasar' no augstahs valdibas tika apstiprinati, swineja sawus atklašanas-swehtkus. Bija labs pulzinsch beedru un weesu atnahkuschi. 3. draudses mahzitajs, kā beedribas preeksch-neeks, atklašja snewhtkus ar garaku runu. Sihmedamees us eepreeksch skandinato jauko dseesmu: „Schi ir ta Kunga deena“, winsch norah-dija, kahdā gaismā beedreem buhs strahdaht, kā darbs weizahs, un ja spēkli gurst, us kureen buhs greestees, kā schē atjaunojahs. Bei-dsoht peeminedams, ka tagadejā labdarishanas beedriba zehlupees is dseedashanas-kohra, zen. runatajs luhds, dseedashanu jo prohjam kreetni kohpt. Dseedashana pee dwehfeles un gara isglihtoshanas esohit swariga leeta. Tapehz wina dohmas esohit, zif ilgi un zif stipri mehs dseedashanu weizinasm, til ilgi un til sekmi mehs labdari-shanas laukā strahdasim. — Jaukas 4-balsigas dseesmas pehz tam tika apaksch Berg kā wadishanas dseedatas. Tād spēhleja teateri. Luga: 4 bauslis, tika labi uswesta. Weesigs wakars pehdigi — sevishki jaunai audsei deva sawu darbu. Tschakli ween tas darbs tika netrauzetā wihsē dsihts. — Ari mehs ilgi pehz leetus esam gaidi-juschi. Uhdena truhkums lihds schim ir weetahm leels. Tā kahdam faimneekom jawed uhdenis 5 werstes, no wafaras fahkoht. No 24. Oktobera ir, paldeews Deewam, stipri lisis.

No Weetalmas raksta „B. W., kā tur 16. Oktoberi māstite no sirga galas istihkota. Weesu bijis ap 20 kungeem un kahdas dahmas. Bijuschi gan wairak usaizinati, bet ziti — aissbildinajuschees. Paschas wakarinas, kas pastahwejuschas is zepefcheem, lotelethm u. t. t. no lumela galas, finekajusches dalibneekem itin labi. Gandsch wihi apleezinajuschi, ka wina neko ne-isschikotees no pawza, laba tēla galas. Māstites sagatamotajs, wezs, kreetnis pawahrs, istejis, kā isgatavoshanā wisa mahfsa pastahwoht tikai efsch tam,

ka gala esohit druszin spēhzigaki jawirzo, nekā leellohpū galas, jo esohit pehz smekes saldenaka. — Pa-ehduschi, wihi issazijuschi pateizibu māstites isrihkotajeem, lihds ar to wehlejchanohs, kā lai schis pirmais — nebuhtu beidsamais kumofs no sirga galas.

No Zehfihm „B. W.“ sino, kā zeetumu buhshana tur tagad teizama pahrlaboschana notikusi. Agrak, lihds schi gada fahkumam, wihi tahdi, kas kahda noseguma deht bij apsuhsseti, bet wehl nebij isklauschinati, un ari par nodseednekeem nebij peerahditi, tika zee-tumā tureti lohpā ar blehscheem, sageem — arestantu drehbēs. Tagad turpreti tahdi, kas wehl stahw ismekleschana un kuru nosegums nepeerahdihs, teek tureti fewischka nodala, un teem attaunts palikt paschu drehbēs.

Tehrpatas apgabalā, kā Tehrpatas un Rihgas Wahzu awises sino, lohti sihwa sadurschanahs notikusi starp mahzitaju un draudsi, skohlotaja deht. Tas bijis tā: Efes draudse weetiga skohlas-walde ne-apstiprinaja no Cīlīres muischās-waldes preeksch Raigastferes fah-dschas eezelto skohlotaju C. Bergmana īgu, tamdehlt ka tas nederibas deht no Bartolomejas skohlas-waldes bijis atlaists no amata, un pehz sawa tehva, agrakā Raigastferes skohlotaja, nahwes pastrahdajis da-schadas neleetibas. C. Bergmana īga weetā muischās-walde eewehleja lihdschinigo kūkulinas skohlotaju. Tas tika no skohlas-waldes ap-stiprinahs, un wina eeweshana bij nolisca us pirmdeenu, vahris nedelu atpakat. Kad minetahs deenas rihtā weetigahs skohlas-waldes 3 lohzeiki, mahzitajs C. Wegeners, draudses-skohlotajs un draudses skohlas-wezakais, ar jauno skohlotaju nonahza pee Raigastferes skohlas-nama, wini eeraudsija tur leelu laushu pulku. Skohlas-waldes lohzeiki eetika skohlas-nama bes kawekleem, bet jaunajam skohlotajam laudis aissstahjahs zelā, to zauri nelaisdami. Mahzitajs Wegeners, newaredams skohlotaju sagaidihs, natureja pahtarus un isgahja tad pee ahrā stahwoscheem laudihm, usaizinadams, kā tak neteelejotes; bet netika paklausīhs. Kad winsch nu fahla usrakstīht distalo pret-neku wahrdus, kahds jauns fainneeks mehginaja winam fabataš-grahmatiū israut is rohkahm, pee kam mahzitaja uswalks tika eeplehsts. Un kad ari Cīlīres muischās-waldes, rentes-kunga Hirschfeldta, pu-hlini valka bes sekmes, tad skohlas-waldes lohzeikiem nekas ziti ne-atlikahs, kā sapulzeto skohlas-behrnus atlaist un, neka nepanahku-scheem, dohtees mahjās.

Ii Pehrnamas sino no 4. Novembera, kā turenes juhras-lih-kums un ohsta aissaluschi un kugneegiba preeksch buru-kugeem beigta.

No Schaukeem raksta „Balsij“ par schahdu behdigu notikumu: Kahds no tur stahwoschā pulka wirsneekem nogahjis pee cerehdna N. īga, kas tai brihdi pilsehtā bijis isgahjis. Kahdu laizimu ar wina seewu farunajees, minetais wirsneeks esohit schahwīs us to un tāhs 12 gadus wezu meiteni, un tad laudis ari few lohdi zaur galwu. Cemeisli wehl ne-esohit sinams. Pati kruhtis weeglaki eewainota, bet meitenei turpreti esohit mas zeribas us isweseloschanoħs.

Warschawa. Sch. fahdschā latolu preestera fainmeezei, nej-nama eemesla deht, bij dīshwiba apniku. Kahdu deenu, kad pree-stera nebij mahjā, wina bij apwilkusi sawas labakahs drehbēs, tāhs aplaistījusi ar petroleju un tad nostahjusees pee uguns-kura tā, kā lai uguns peetiktu kārt. Drehbēs azumirkli bijusches pilnās leefmās. Nabadske skraidījusi brehldama pa namu; laudis to dīsrdejuschi, bet newarejuschi tilt eekshā, jo durvis bijusches — aisslehgta. Kā-mehr tāhs uslausījusi, nelaimīgā bijus tā apswilu. kā pehz bri-hina islaidusi dīshwibu. — Warschawas traiko nama ahrīts, Dr. Rothe, aprekīnajis, kā Kreewijā zaur dīshrumu fājuhkoht prahā 15 prozentēs. Zitās walstis schis skaitlis esohit pa datāi wehl leelsaks; tā par pm. Franzija 13—20 proz., Wahzija 25—30 proz., Anglija 21—28 proz., Schweižē 10—15 proz., Austrija 12 proz. un Holandija un Belgija 13—14 proz.

Romschās apgabalā wilki eeraduschees tāhdā daudsumā, kā barēem rahdotees pilsehtu un fahdschu turumā, tur usbrukdami lohpeem un firgeem.

Poltawa. Par fēpēno laushu sapulzi (skat. 2. II. № 43.), kas, polizejai eerohdotees, azumirkli isflihdusi, tagad „Rījewlanis“ raksta, kā schi sapulze bijusi sanahkusi skaititees — diletantu teatera israhdiemu. Kahds jauneklis, kas ar weenu no diletanteem bij sa-gahjis leelajā, bij uslaidis polizeju, tāi eeteikdams, kā sapulzei esohit netihri nodohmi.

Charkowa. Peezi skohleni us sawu galwu bij fataijschees apzehloht Ciropu. Wini bij nodohmajuschi eesahkt ar Konstantinopeli; bet 2 no wineem (wezakais til-ko 15 gadu) jan Nikolajewā tīkujschi aptureti un atsuhtīti atpakat. Kur tēc ziti trihs, to wehl nesuohit.

Rasana. Trihs nosalušču zilwelu liki tur nowesti Oktobera beidsamajā nedelā.

Kostroma. Volkshija Solu bankas kafeeris, Babuschkins wahrdā, 10. Oktoberi aisladees lapās, pēz tam, kad is kafes bij is-nehmis lihds 20 tuhst. rublu. Naudas-kaste un kastes atslehga atra-dusčahs kafeera dīshwoči. Rewideerichts, finans, nebījīs mehne-scheem.

Saratowa. Schmidta sahgetawa tur nodegusi 2. Novembri. Skahdi rehīna us 200 tuhst. rublu.

Radoma. „Golosam“ sino, ka Zeeuwizes sahdschas semneeze Leonore Dudč, Kartufelus norakdama, usgahjuši 1000 gabalu felta un fudraba naudas, pa leelakai dālai Holandijas dukatus is 15. un 16 gadu-simtena.

No ahrsehem.

Dahnijs. Seemela-pola twaikonis „Dimša“ efoht gahjis bohja pee Waigatsčas falas, ne taht no Sibirijas peekrastes. Dahau juhleetu ministerija luhguši Kreewu waldibai, lai palihdsetu usmekleht pasudusčo kugi.

Wahzija. Waldiba isstrahdajoht jaunu likumu, kas nosazitu preeksh latras laukfaimneebas finamu inventaru, kuru nedrihstetu pee iskhlašchanas parahdu deht pahroht. Zaur to grib labaki apdrohšchinaht laukfaimneeku pastahwefchanu. — Zahdi likumi jau pastahw Seemel-Amerikā un Serbijā. — Keisars 2. (14.) Novembri, deputatu namu atklaħdams, nolafjis trohna-runu, kura peemin ruhpneebas usplaukschanu, noschelio nepeeteekoschohs lihdseklus pretim walts wajadfbahm un pafludina, ka nauda buhſchoht ja-usnem, deht istruhkumu segšanas walts-budshetā; waldiba efoht nodohmajusi namam eesneegt preekshlikumus par pagastu un flohlu nastu paweeqlinaschanu un par eerhdnu algas pa-augstinaschanu; taħħak preekshlikums teek pafludinahs par tħetru semako fħekku atzelšchanu kafes-nodohšchanā. Beidsoht runa peemin draudšigahs faites ar pahwestu, kas nepalikſchoht bes wefeliga eespaida basnizas-politikas buhſchanas. Satiziba ar wiſahm leelwalſtihm dohdoht pahrliezib, ka meers ir apdrohſchinahts.

Austrija. Schihdu wajafchana pehdejā laikā ne reti notika Ungarijā. Weenā weetā ta parahdijahs eelfch tam, ka atħaunoja pret Schihdeem kahdu wezlaiku awainojumu. Prohti wineem pahmeta, ka efoht nolawuschi kristigus behrmus, lai waretu winu aſnis isleetaht pee fawu swieħtku swinefchanas. Daschi Schihdi tika fhi apwainojuma deht apzeetinati, un weens, wahrdā Kleins, tiziš no ismelletajeem zeetumā mohzih, lai issfazitu, ka kristigu behrnu no-fażchana pateeffi notiku. Tomehr ismelletaji newareja neka peerahdi, un minetā Schihda mohzifchana beidsot tika zaur awisehm is-pausta. Ismelletaji un teesneħchi nu gan għiexa wiſu leetu liskt pee malas, bet Keisars paħħejis, ka klija teesfchana notiktu, lai mulkee kaudis reis dabutu skaidri faprast, zik pahmetumi pret Schihdeem biju-fhi nedibinati, un lai peederigo amata-wiħru nekahrtigā iſturefchanahs nahktu pee gaifmas. Schinis deenās mohzitais Schihds Kleins, kas atkal islaift is zeetuma, no Keisara Franza Jofesa Pefħtie laipni faneħ. Keisars ar winu farunajees wefelu stundas zetorkfni, kaut gan tas zitās reisās audienzēs meħds farunatees tik pahri minutes. Kleinu atlaidams, Keisars pasitħi tam us plezu, fajidams: „Ejj tikkah, mans deħls, par wiſu zitū es għad-dafchu.“ Kas audienzē notizi, par to Kleinam aſleegts taħħak runaht. — Kurpneeku un zitū strahdneeku nemeeri Wihne, ka daschi spreesħ, zehlusħeess zaur to, ka strahdneekem tur pehdejōs gadōs eijoht gruħtak, tamdeħt ka dasħha weetā darba fahjis peetrühkt, un eenahħschanas masinajusħahs, un tas, ka doħmà, pa leelakai dālai atkal nahżis zaur to, ka leels pulks bagħtu augħiġmanu, kas agrakħi laikħi dīħiwojuschi Wihne, tagad tur wairi ne-usturotes. — Bumbu usbrueena fagatawotaj Oberdanks ne fen tika no Trijekes kara-teesas noteefahs us nahwi. Tagad sino, ka nahwes spreedums efoht no pahruħħibas kara-teesas tiziš apstiprinh. — Delegazijas Pefħtie atweħlejusħas wal-dibai wajjadsgo naudu preeksh kara-spħekha reformas. Schi roforma pa leelakai dālai pastahw dinu leetās. Pirmkahrt kahjeneeku pulku skaitis teek pawairoħts ar 22 jauneem pulkeem, ta ka winu pawiżam turpmak buhs 102, un oħtrakah wiċċi Austrueħħu kara-pulki turpmak stahweħs tais seħem apgabalds, no kureem rekrufhi nemti. Zaur fħo pehdejox nosazijumu teek panahkts, ka armijas fapulzeħschana u karru aħtraki idaroma. Jo atwałinattee saldati, kas arweenu meħds-usturettes faww-dimteni, qauds aħtraki war wajjadsga briħdi fasneegt faww-pulku, ja fħee stahw tuwumā.

Anglija. Dublinā flepka wibas usbrueens notizis pret teesnej Lowfonu. Usbruejjs efoht apzeetinahts. — Anglu awise „Teimes“ nodrukajus Arabi Beja weħstuli, kura fazihs, ka kafsh ar Angliju tiziš nospreests ministeru komitejā, sem Kediwa preeksfchehħed schanas un Derwifcha Paċċha flahħbuhschanā.

Franzija. Ministeru preeksfchnekk Diklerks pee tautas-weetneeku fapulzes atklaħschanas turejjs runu, kura isska idroj is fu programmu. Ahrejja politikā wiċċi stahwoħt labi, ta ka neħħadha meera trauzeħħana ne-efoħt pareħsma. Tik pret Angliju kahdi pahrmeschħanas wahrdi runa biji faziti; prohti Egip̄tes eenemħschana zaur Angleem bij nosaukti par to itin jaunu, weħl nepeediħħwotu atgħadju, kas it ihpaħċi peekerotees pee Franzijas labumeem. Gejjnejha politikā ministerija fohlijahs ustureħt kahrtib un zelt preeksfha kahdas jau agrak fagata-wotas reformas, prohti teesu reformu un zitas masak fwarigas. Bet kahdā garā reformas gaidamas, par to neħas netika fazihs. Ministerijas runa neħbi fapulzei iħsti pa prahħam; tikai senatā wina tika fa-nemta drusku laipnali. — Par Franzijha fuhtni Italija Dekre eezelts no waldibas. No Italijas puves generalis Menabrea eezelts par fuhtni Parix. — Monfo apgabala nemeeru leeta nodoħta isspreest Pij de Domas departementa teesai, kas atroħdahs Niomas pilfeħtā. Monfo apgabala teesha, kas ir Schalonā, pee Sonas, ledahs mineto prahwu lisk sawiem swieħrinattem preeksfha, tamdeħt ka fħee biji eebaideti zaur draudu-weħstulehm, un no wiehem tħadha wiħse newareja gaidiħt taifnu spreedum.

Spahnijs. Madridē fina dabuta is Xihnas, ka tur atkal koleera-fħerga parahdijus. — Kechninene dsemdejus ħoħi wahju behrinu, feewiħschu kahrtas, 1. (13.) Novembri.

Schweize. Awise „Gesher Schurnal“ sino, ka ismellesħħana, waj sozialistu un nihilistu behgħi, kas dīħiwo Schweize, ne-efoħt wainiġi pee pehdejjeem sozialistu nemeereem Franzijā, peerahdijus, ka minn-eem behgleem neħħadhs fakars ne-efoħt bijihs ar Franzijā notiķi-fħem sozialistu nemeereem, bet ka nemeeru zebhej galwas un komitejas laikam atroħdotees Parix waj London.

Bulgarija. Tautas-weetneeku jelfħana zaur firsta paħħeli no-lifta us 27. un 28. Novembri.

Serbija. Wiħnes awise „Politische Korrespondenz“ sino is Belgrades, ka ismellesħħana pret Markowitscha atritni peerahdijus, ka winas usbrueenam pret Lehxinu liħdissinataji un politikli mehrki efoħt bijiħi. Sina, ka Markowitscha kundse isriħkojuši usbrueenu til is atreeħħibas par faww wiħra noteefasħanu un nofħodħħib, ne-efoħt israhdiżżees par parei.

Turzija. Turku waldiba isfazijus pretestibu pret Anglu fuhtna Deserina fuhtħibbi us Egipti, un fħo pretestibu pasinoju ari Franzijha waldibai, ka faww neläimes-beedreni Egip̄tes leetās. — Sultanam pañneegħdams fawwus amata-papiħrus, jaunais Wahzijas fuhtnis v. Radowiżja kgs fajjies, ka isleħaqħoħt wiħsus spħekus preeksfha draudħibas nostiprinashas starp Wahziju un Turziju.

Egipte. No Alekandrijas sino, ka starptautiż-ka wieslibas kohpħschanas komitja dabuji is Melas finas, ka koleera-fħerga ma-najjotees. Peħdejjas 2 nedekas Melas neweens wairi ne-efoħt no janna fassidħis ar koleeri.

Wiċċa jaunatħas finas.

Kreewu żekotajam pa Australiju, Miflucha-Mallajam, Biċċa-ħalli, paħħelha ismaliż-żebi is walts-lahdes 2200 mahrz, sterlinu — preeksh wiċċa zela-eewehrojumu fastahdiżħħanas. Keisara Majestete be tam lizzi Mallajam faziħ, ka wiċċa fastahdiżuma isdohħħħħana notiķi-fħoħt us Keisara reħlinum. — Kreewu aħreheetu ministeris Giers, faww zellu us Pjisu, Italija, fatilħxot tees ari ar firstu Bismarck un graħsu Kalnoxi. Għażi, ka wiċċi wiċċi trihs sanabħħoħt kohpħa, apru-natees par faww walstju buhſħanahm un wajjadfbahm. Schahdu atgħidju usluħlo par draudħibas fai fu spipnaji kohpħi, starp Kreewu, Wahziju un Austriju. — Graħfs Ignatjew, ka „Wald. Weħst.“ sino, 5. Novembri peenemis audienzē no Keisara un Keisaren. — Binnijsa senats islaiddi ġingħi nosazijumus par dinamita andeli. — Kohi kifla fu ġejja sejma - blaħs mu dabu ġiġi redsejt 5. Novembri, no pulk. Seem libħi 7 ċeem waħdar; debessi laistis jahha gan aħħi far-kanas, gan tumiħi fil-ħas, gan għiexi salas peħrwex. — Bet tomiehr fħi kifla islaiddi dabas-attpiħħu ġidheri faww kli, ta ka sħa, telegrafeerħschana efoħt tħiġi trażżeta zaur wiċċi — starp Rihgħu un Berlini, Peħterburgo, Leopoli, Wilna, Dinaburgo, Reħwali, Peħraħawu un Teħħarpatu. — Pilsfungam baronam v. H. Groħbin, ka „Lis-Bigħi“ teek sinohħi no droħħħas puves, schinis deenās draudu-weħstule p-peeħħiha; wiċċi bijiżi parakżejha: „Latweeħħu komiteja pret Wahzeeħħ“. — Senatora Iozzelli faww darbu efoħt pabieguschi Teħħpatu un 2. Novembri atkal abraukuschi Rihgħa. Us ziteem aprinkeem wiċċi

Nahditajs: Waj jauno abholinu 2c. Drusku par arschamit. Velti 2c. Peedishwojumi pee vilnas 2c. Wehl drusku 2c. Kā war kartufelus 2c. Sirgu draugeem. Nahdā vihē 2c. Semkohpibas druslas.

Waj jauno abholinu rudenōs buhs noganiht jeb nē?

Ja jaunais abholinsch ir stipri eesehlis, tad noganischana ne buht neskahē, bet ir lohti waijadsga; tikai nebuhs peemirst — ihsto laiku eewehroht. Prosfors Dr. Kühns raksta par scho leetu tā: Par to naw ko schaubitees, ka tas skahē abholinam lohti, kad to tad gana, kad seme ir lohti waliga un abholinsch naw deewsgan labi eesehlis, un kad stahdini naw deewsgan stipri. Turpretim atkal tas naw ne buht derigs preefsch nahlofchahs fehjas, kas abholina laukā nahē, kad attauj, ka abholinsch ruden' fa-aug par dauds leels, tā ka pa datai eesfahk pat seedeht. Stahdinu faknu spehls, pumpuru un augu steebru attihstichanahs, kas nahlofchā gadā abholinu augschanā lohti sekmē, zeefch pee tam lohti. Zaur to stahds nepaleek wis stipraks, bet gan wahjaks, un ne reti schahds rudenī stipri attihstijees abholinsch issdohd nahlofchā gadā lohti wahju plauju. Abholinu, kas ruden' stipri audsis, waretu ari noplaut, bet zaur wehlu noptauschanu isnahktu tas fliktums, ka abholinsch paliku seemā pliks un pa datai issaltu. Tamdeht ja plauschanu newaretu atstaht, tad tas ja-isdara jo agraki, lai abholinsch, pirms seema eestahjahs, dabutu deewsgan atselt un zaur tam eeguht waijadsgo seemas fegu.

Bet zaur noptauschanu newarehs nelad preefsch nahlofchā gada fasneegt til labu abho-

linu, kā tad, kad abholinu ruden' prahrtigi un mehreni nogana. Wifadi buhs labak — tiklab farkano, kā ari balto abholinu un abholina-fahli noganiht, nekā plaut; bet, kā jau minejahm, tas ir prahrtigi un ihstā laikā ja-isdara.

Wispirms ja-eewehro, kahds ir abholinsch pehz labibas noptauschanas. Ja abholinsch ir wahjīsch, kas arween tad manams, kad no-plauta labiba bijusi lohti heesa, tad tam jalaui preefsch ganischanas eespehkfotes. Bet turpretim ja abholinsch pehz labibas noptauschanas ir deewsgan spehzigis un labi attihstijees, kas arween us rudenem fehktā abholina redsams, un kad seme ir saturiga, tad ar ganischamu war tuhlit eesfahkt, kad labiba nowahlta. Tikai nebuhs peemirst, ka jauna abholina noganischana nenoteek wis tamdeht, lai lohpi dabutu patihlamu baribu, bet weenigi lai abholina lauks tiktū apkohpts, un abholinsch spehzinahs preefsch nahlofchahs plaujas. Tamdeht nedrihkt abholina lauku pawisam pliku noganiht. Un ja tas nenotiks, tad ari nebuhs ko bihtees, ka zaur noganischanan waretu atgaditees. ka stahdam tā fakta "ferde" tilks isehsta. Nebuhs ari ganiht lihds wehlam rudenim. Us baltā abholina war ganiht lihds Oktobera beigahm; turpretim ganischana us farkanā abholina janobeids agraki, lai tas preefsch seemas eestahschanahs dabutu deewsgan atspirgt.

Drusku par arschamit.

Jau sen ir eewehrohts, ka gandrihs wiši semkohpiji, kas ar ar buzineem un leeleem ark-

leem papuwes un rugajuš, us tam ween dse-nahs, ka tilk waretu plataku wagu dsift, zaur ko arschana labaki weizahs; bet ne buht ne-apdohmā, ka tahda arschana ir wiſleelakais misellis un wehleka ſemes darba kaweklis. No leelakā ſwara ir preefch ſemes irdinaſchanas, ſildinaſchanas un ſpehzinaſchanas, kad tuhlit pee pirmahs arſchanas darbs til labi teek iſ-darihts, zik eespehjams; jo pilniga ſemes ir-dinaſhana un maiſchana, ihpaſchi pee dſitas arſchanas, til ir eespehjama, kad wagu nedſen pahrak par 5—6 zellahm. Arſchana gan ne-weizahs til ahtri, bet turpretim paleek atkal arumi ilgaku laiku tſchaugani, kamehr plati arta ſeme ahtri noblihwejahs un paleek zeeta. Jo fmagaka ſeme, jo ſchauraki ta ir arama; bet ari ſmills ſemei ir lohti derigs, kad to ne-ax plataki par 8 zellahm.

It ihpaſchi pee wezā ahbolina arſchanas ir us to jaluhko, ka neteek plataki arts par 5 zellahm, tamdehl ka plati ſa-arts ahbolina lauks ir wehlak lohti gruhti faſtrahdajams; ſeme ahtri paleek zeeta, welenas ne buht ne-iſpuhſt un, zaur kahrtaschanu apgreestas, fel no jauna.

Schauri arts ir jau pa puſei no-ezehts", tamdehl ka ſchauras welenas pee ezechanas lohti ahtri iſirst. Schauras wagas ir labas ne ween pee papuwes, bet ari pee rugaju arſchanas. Schauri arta ſeme paleek lihdſ pa-wafarim un wehl ilgaki tſchaugana, ir pehzak weeglaki apſtrahdajama, noschuht un paleek filta daudſ ahtraki, nekā platas wagās arta. Un tas ir no leela ſwara preefch ſtahdu auglibas.

Bef tam arajam ari us to jaluhko, ka weena waga ir tilpat plata, kā ohtra. Eſmu redſejis arumus, tilklab ar buzineem, kā leelajeem diwjuhgu arkleem artus, kas iſſkatahs, kā zuhku rakumi, tamdehl ka weena waga allach ſchauraka par ohtru, un zita atkal brihnifchligi plata; turpretim labi artam laukam waijaga iſſlatitees til lihdſenam, kā no-ezetam. Slikti aparts lauks ir jau pa puſei ſamaitahts. Pat birſchu widōs zaur ſliktu no-arſchanu zehluſchās grāwās un bedritēs gūl rudenſ un pawaſarōs uhdenis, kas ſemi nobleekē, nelauj

pawafar' tai til ahtri noschuht un aifkawē ſtipri ſemes ruhgſchanu.

Pelni kā lohti derigs lihdſeklis anglu-kohku padariht ſpirgtus un angligus.

Pelni ir lohti brangs lihdſeklis, kas moh-dina fehklai dihgli. Ja fehklu mehržē un preefch fehſchanas apkaiſa ar pelneem, tad war it labi pahrleezinatees, zik daudſ tas pa-lihdſ, un ka mudſhi tahdu fehklu ne buht ne-atſkar. Preefch gaſa tihrifchanas mitrods dahrſōs, ſem beesi kohpā ſtahwoſcheem kohleem, pelni, kas ap kohku zelmeem apkaiſami, ir kā wiſu derigakais lihdſeklis preefch ſchi noluſhka. Tad ari pelni ir lohti derigs lihdſeklis preefch ſkahbuma iſdfiſchanas iſ mitras ſemes, kur tee uſkaiſami. Preefch mudſhu iſkaufchanas war pelnus, kā wiſlabakohs eeflaweht. Jaunus ſtahdirus, kas no gleemeſcheem apſtahti, jo drohſchi no teem iſſargasi, kad tohs apkaiſiſi ar pelneem. Pelnus, ar ſmiltihm, uhdeni un kalleem ſamaifitus, war nemt preefch kohku apſmehrefchanas. Zaur to panahli, ka koh-kam miſa paliks jo weſeliga, ſuhnas iſnihks un beidſoht nekahdi mudſhi kohlus ne-apſlah-dehs. Zirmenus un zitus kuftonus, kas ſemē atrohdahs, war iſnihzinah, kad uſkaiſa pelnus un tohs eerohk ſemē, tamdehl ka ſemē, kur pelni atrohdahs, newar neweens zirmenis un ziti mudſhi uſturetees, jo teem tuhlit janobeidsahs, tilklihdſ tee ſanahk ar pelneem kohpā.

Augſteem un jau nowezejufcheem anglu-koh-keem, kas weetahm iſpuwufchi, pelni ir lohti derigi, jo ſchee kawē puhschanu. If pelneem jaſataiſa beesa mihklā, un lai ta labaki kohpā turetohs, japeeleek drufku mahls. Ar ſho eejawu wainigahs weetas ir ja-apſmehrē un ja-apſeen ar kahdu lupatu. Lai kohku un puſu pohdōs par apalſchejo zaurumu tahrpi ne-eelen, tad pohdī ja-uſleek us pelneem. Preefch anglu-kohku mehſloſchanas pelni ir lohti labi. Tohs war wirs ſemes kohlam ap zelmu apkaiſiſt, jeb pee tahrdeem kohkeem, kas par daudſ anglu ne-juſchi waj nowahrguſchi, ja-eetaiſa zaurumi un

katrā ja-eeber kahda dala pelnu, un laiku no laiku ja-apleij ar uhdeni. Jo mitraka buhs semē, jo wairak pelni israhdihs fawu spehku. Saufā semē nedrihkt pelnus pa dauds behrt, jo tas waretu skahdeht.

Beedsihwojumi pee wilnas drehbju masgashanas.

Wilnas drehbju gabali tohp masgati us dauds un daschadu wihs, un ari daschdōs laikrafstdōs atrohdam padohmus, kā schis darbs buhtu wislabaki isdarams. Mehs pasneegsim schai reisā kahdus A. Fränkela lga ismehginajumu panahkumus pee wilnas drehbju masgashanas. A. Fränkela lgs ir ismehginajis pee schi darba wifadu uhdeni, no aukstakā lihds karstakam. Bes tam winsch wehl lika pa reisai klahrt pee uhdene schahdas leetas, kā: seepes, boraksu, salmiak-garu, benzinu, un ari wifus kohpā sa-jauktus us reissi. Panahkumi bij ari daschadi. Is wifem mehginajumeem Fränkels ir atsinis par labako to, ka fahrmam waijaga buht it karstam. Preelsh tauku netihrumu (sweedru u. t. j. pr.) ismasgashanas waijag fahrmam likt klahrt seepes un salmiak-garu. Pehdigais darija pee masgashanas tihi brihnumus, un ar to wareja drihsā laikā ismasgaht tahdus drehbju gabalus, kurus tureja par ne-ismasga-jameem. Pee baltu drehbju masgashanas ja-nem kausejums no seepem un boraksa; kad ar scho masgā, tohp drehbe mihska un lohti balta, gandrihs baltaka, nekā jauna. Drehbi newai-jag schahweht faulē (tad ta paleek zeeta), bet ehnā. Par seemu jaeschahwē istabā, ne wifai tuwu pee krahns. Pee masgashanas ja-islaufe eeksh 8 stohpeem leetus uhdene^{1/s} mahrzinā labu dseltenu un mihska seepju. Scho nu pahrelij diwōs traufōs un peeleij klahrt ik us stohpa uhdene weenu tehi'karoti salmiak-gara. Pirmajam uhdennim waijaga buht tik karstam, ka rohkas newar pazeest; tapehz war wislabaki masgaht ar kohkeem, waj ari karotehm. Pehz tam jamašgā ohtrā uhdēnī, kam waijaga buht labi atdūsfucham. Pehz tam drehbe janospesch un jaleck schahweht. Wasarā ta isschuhst pahri stundās.

Wehl drusku par kohkalu fehklu (Korurade) gifti.

Rudsōs un kweeschdōs arween wairak mihi augt kohkali, un fatur gifts-weelas, kas lih-dsinajahs saponina giftei, ko jau senlakdōs sagatawoja no Egiptes auga saponaria. Gifts ne-atrohdahs fehklas tschaumalā, neds ari paschā fehklā, bet tanf plahnajā misinā apalkh tschaumalas, kas fatur fehklas dihgli. Daschi mahju lohpi, kas dabuhn ar kohkaleem jauktu baribu, fasirgst kahru reis, un daschu reis pat nobeidsahs. Ir ismehginahs, ka ar masuminu, tikai 16 grameem, fmalki sagruhstu kohkalu fehklu 25 stundās war nogisteht itin stipru funi; wistu turpretim ar 10 grameem 5—6 stundās. Dascheem semkohpjeem schi leeta ne-buhs sinama, jo wispahrigi sinams ir tikai tas, ka labibu, kam pulka kohkalu klahrt, labprahrt nepehrf, un ka no tahdas labibas famalteem mil-teem ruhka garscha; tamdehk pahrdohdamo labibu wairak istihra, bet atritumu turpretim sa-jauz ar maso labibu un dohd mahju lohpeem, pa dalai aikal wefelos graudōs. Ar labibu, ko patut mahju fainneezibās, tā ne-apeetahs, kā ar pahrdohdamo labibu; ta bes tihrischanas, un daudsreis ar lohti dauds kohkaleem — teek samalta un milti nemti maisei. Ka tahda maiße neweseliga, un daudsreis no tahs zelahs fasirg-shanas, tas lehti prohtams.

Kahde no kohkaleem pee zuhkahm, putneem, u. t. j. pr. war buht lohti leela; tā tad buhtu labi, kad schini finā latris apeetohs jo prah-tigi. Kahds prahtgis semkohpis dohd padohmu, lai kohkalus faspeestus fabaro ar leellohpeem, tamdehk ka leellohpu mahgai giftige kohkalu graudi masak skahdejoht un weeglaki panesfami, nekā ziteem kustoneem. Us kahru gohwi waroht rehkinah 1 mahrzinu par deenu. K.

Kā war kartufelus no tam issfar-gaht, lai tee pagrabā nepuhst.

Kahdu nedelu preelsh kartufelu nemamā laika waijag pagrabeem jeb tahn weetahm, kureās kartufelus par seemu grib usglabah, wifus lohgsus un durwis tureht walā. Pagrabeem

waijag grihdu, feenas un greestus ruhpigi istihriht. Deenu preeksch tam, kad grib kartufelus eebehrt. waijag pagrabu stiþri iskaifiht ar pelneem un iskwehpinaht ar sehru; waijaga kwehpinaht tik stiþri, kamehr wiß pagrabs ir pilns ar sehra duhmeem. Pehz kahdahm stundahm waijag attaifiht atkal lohgus un durwis walâ, lai duhmi war iseet ahrâ; pehz tam waijag atkal wiſu aistaifiht zeeti, un nu war drohſchi behrt kartufelus eefchâ, kahdas 2 pehdas beesu kahrtu. Pehz 2 lihds 3 nede-lahm ir atkal ja-attaifa pagrabs walâ, un ja laiks ir labs, war palikt walâ kahdu nedelu. Pehz tam waijag atkal ar sehru kwehpinaht un kartufelus aplaifiht ar pelneem. Pehz tam ir pagrabs wiſu seemu jatur zeeti un ik mehneschus weenreis ja-iskwehpina. Kad ta daroht, tad kartufeli nemas nepuhstoht un ari pawasar' nefadihgstoht. Kwehpinafchana nedaroht kartufeleemi nekahdu skahdi. Tee nesaudejoht neka no dihgſchanas spehla un paleekloht lihds pat wasarai labi un garfschigi.

Sirgu drangeem.

Arabeefchi, kà sinams, wisduhschigakee firgu
kohpeiji, un tamdehl ari muhsu firgu draugeem
derehs eepasihtees ar Arabeefchu nosazijumeem,
kà ar firgu ja-apeetahs:

1) Turi sawu kumelu kā mahju kustoni, ari
sateezees ar winu no paſchas jaunibas, un tu
dabuſi ſirgu, kas rahms, mahzigs, paklaufiſgs
un uſtizigs, kas deriſgs wiſleelakam darbam un
preefch teviſ paness wiſleelakahs puhles.

2) Nekad nesit sawam firgam un nebari to rupjā balsī; nesadusmojees ar winu, het lehāti pahrmahzi wina wainas, tad tahs atmetihes, jo winsch saproht tawu walodu un tawas dohmas.

3) Ja tewim ar firgu garfch zelsch preefchā, tad eefahkumā ej lehnām; taipi wina plauschās un wina spēku, kamehr trihs reisā swihdis un atkal noschuwis. Pehz tam no

fawa firga wari prasihit wisgruhtako, un winsch
to isdarihs.

4) Apluhlo sawu firgu, ja dser is upes.
Ja winsch pee tam nelohla sawas kabjas, tad
tahs naw ne-aistiktas; jo firga wiss stabws ir
simmetrisks.

5) Tschetrahm dasahm pee tawa sirga waijaga buht platahm: peerei, kruhtihm, zifkai un zeleem; tschetrahm dasahm waijag buht garahm: kallam, kruhtihm (pilnahm), preefsch-kahjahm un fkaustam.

Kahdā wihse wistahm nosaluschas
sekstes buhs dseedināht.

Nosaluschas felstes ir ja-apfmehrē wairak
reisas ar glizerinu. Lai nu gan schis ir labs
lihdsellis preefsch tahdas kaites, tad tomehr
tas naw katru reis pee rohkas; tamdehl war
wehl zitu labu lihdselli nemt. Schis lihdsellis
ir ta sagatawojams: Wirs kahda ledus gabala
jatur neschahwehts speka gabals us leefmahm
no kahda labi swikota maskas gabala, ta ka
swiki ar speki famaisidamees uskriht us ledus
gabalu. Schi fmehre ir labi jasamaifa un
tad ja-apfmehrē nosaluschas felstes. Jo drihs-
sak apfmehresi, jo drihsak ari felstes paliks
weselas.

Semifohpibas drusfas.

Dadſchus laukā iſnihzinahſt iſdeweſeſ
kahdam ſemkohpim tā: wiſch lizis tanī laikā
dadſchus nozirſt lihds ſemei, tad wiſi vihnōs
ſeedōs ſtahwefuſchi. Pa ſcho laiku ir dadſchu
lahtam dohbums wiđū; leetum lihſtoht ee-eet
dadſchu ſtumbura dohbumā uhdenis un
fahſ fakni puhdeht, un tahdā wihsē ir iſnihzi-
nati dadſchi ar wiſahm fehklahm. Ja kahds
gribetu iſmehginaht — dadſchus tā iſnihzinahſt,
tad pee dadſchu nozirſhanas ja-ewehro, ka
ſeedi naw par daudſ wegi un eenahkuſchi, jo
tad fehklas ari nozirſt ſtahdōs eenahkahn un
puhlinſch buhtu vijis par welti.

10. (22.) November 1882.

Bafnizas un skohlas finas.

Weens kungs, weena kristiba, weena tiziba.

Nahditajš: 22. svehtdeena pehz Wasaras-svehtku atswehtes etc.
Drusku par rehlinashanu.

22. svehtdeena pehz Wasaras-svehtku atswehtes (tizibas isskaidrofchanas swehtki).

Ew. Mat. 18, 23.—35.

Tam kalpam, kas fawam lehninam 10 tuhst. poħdu bij parahdā, ir liħdiga wifa paħaule, kas ar fawu greħlu parahdu Deewa svehtahs un taisnabs teesas preeħschā to muħschigu samaitašhanu, ir pel-niżu. Kad tas kalps fawa kunga preeħschā tapa aizinahs, tad winsch għażja ar drebexhanu, un triħ-zedams gaidija to spreediumu, ko apsinajahs pelniżijs. Ta' ari ta paħaule drebbedama lohti bihstahs un nesin, kur kertees um twertees. „Es greħzigs zilwejns, es behdigħi nabads, us kureñ buhs man grec-stees, kad man nahk wiċċu speeħtees tee pulki manu greħlu ar leelu war' un speħlu?“ Sendi laikos laudis jau melleja zaur upureem Deewu salihdsinah; ziti upureja, ta' Rains, no fawu lauku aug-leem, ziti, ta' Aħbels, no fawu ganamu pulku pirmsimteem. Bet zaur tahdeem upureem newareja eenemt meeru behdigas firdi. Ziti ar gawexhanu un meesas mehrdefħanu dohmaja faww greħlu parahdus atlħidfinah, ta' muħsu deenās wehl dara pagani Preħx-Indijā; ziti aktal fawu dweħfel-gribeja isglahbt zaur zilwejku ašmu isleħħanu, ta' wehl muħsu deenās dara Nehgħern tautu lehnini Afrikā, apkaudami no faww ħalliex, weħrgeem pa tuħkistoscheem, ta' ka winu ašniż ar straumejn tekk, lai zaur to fawu nelaiku wezaklo dweħselhem meeru fagħad datu wiñi muħschā. Ari weżas deribas bauslibbā Deewiż bij eestħadjijs salihdsinachanas upurus, jebħi weż-ż-żebba ari tekk mahziżts, ta' weħrħi un aħ-sħu ašniż nespħi greħkux atnemt, bet ir-preeħsch-fihmi us naħkamo pestiħanu zaur ta' Deewa deħla upuri, ko Deewiż paħaulei apsoħlija doht. Un kad tas laiks bij peepildiżżees, Deewiż fuhtija fawu deħlu, lai paleek par Deewa jehru, kas nesx paħaules greħkux. Schis ir ta salihdsinachana par muħsu un wiċċas paħaules greħkeem, un kas eekħi

Wina tiz, tas tekk taisnoħts no greħkeem; Wina wahrdā nu wiċċi krieffi, kam ir-falaustas un fatrekk-tas firdi, dridkst nahkt pee Deewa, ta' tas kalps muħsu Ewangelijumā, fazidami: zeetees ar manim, es tew wiśnotak grību malfakt, jo Kristus par maneem greħkeem ir-malfajis ar sawahm dahr-għam ašniħi un fawu neno seđfigu zeħħanu un mirħanu, un kriستiga draudse wareja fajiħt ar Bahwilu: tad nu meħs turam, ta' zilwejks tohp tais-noħts zaur tizibu, bes bauslibas darbeem. (Rohm. 3, 28.). Un Jesu Kristus, fawa miħla deħla, deħl Deewiż teem tizigeem atlaisħ toħs parahdus. Ta' ir ta ihxena tiziba, kas ir nabaga greħzinek, kam faww greħki ir-peodħti Kristus dahrha nopolna deħl: muħsu fweħta kriستiga tiziba. Bet schai tizibā, un ari kriستiga draudse eelausahs zilwejku mahni, kas to skaidro tizibu apeħnoja, ta' ta' krieffi aktal fahza darbotees ar aħriġeem darbeem, meesas mehr-defħanu, gawexhanu u. t. j. pr. Bet jo waixak tie darbojha, jo waixak teem suda meers firdi, un jo waixak firdi-apxinahha teem apsezzinajha, ta' zaur taħħadha darsħanahha ta taisniba nenahk, kas Deewa preeħschā pastħaw. Taħħadha leelās behdās nħaża Deewiż faww ħalliex, mohdidams faww kalpu Mahrtinu Luteru, kas no Deewa wah-deem aktal paħaulei aktħażja un preeħsch azi hem fħalliha to tizibas pamatu: ta' zilwejks tohp tais-noħts zaur tizibu, bes bauslibas darbeem.*

Schi tiziba, ko M. Lutera ir-gaismi wedi, ni ir-Lutera Ewangelijuma draudses goħd, lai wiċċi Lutera draudses loħżejji pee schiħihs tizibas turahs, neħakandamees us faww ħalliex, bet us Kristus dahrha nopolnu ween. Schai tizibai Bahwilis ir-eż-żejt par fludinataju un apustuli un mahżitataju teem pagħaneem. Zaur scho tizibu ari Lutera draudse ir-aż-żiżiha ta tħalli, kura nahk zaur tizibu eekħi Jesu Kristu, paħludinahha teem nabagu pagħnejni un teem paħħudus ħalliex Israëla behrnejni.

* „Lai buħt to greħku daudi, kas manu firdi iċ-ħnauds: es to-mehr toħpu iħabads, zaur iħawha ašniħi glabahs; kad tħaż-żiżipee minn roħdahs, tad firdi ar meeru doħdahs.“

Bet tas kalps isgahja no sawa lunga, kas winu bij scheljōis, un atrada weenu no saweem darba-beedreem, kas winam bij 100 grashu parahdā, un to schehlastibu, ko dabujis, peemirfis, apzeetinaja sawu firdi pret wina luhgschanahm, un to salampis eemeta zeetumā, teekams to mafatu, ko bija parahdā. Peemirfis scho leelo parahdu, kas winam bij atlaists, winsch negribeja sawam darba-beedrim atlaist to masuminu, ko tas winam bij parahdā. Zaur tahdu firds-zeetibu winsch pasaudeja to schehlastibu, ko bij dabujis; tas kungs apskaitees winu nedewa teem mohzitajeem, teekams tas mafatu wifū, ko bij parahdā. Ta ari dara dauds starp kristiteem; zaur grehku peedohschau un svehtu wakar-ehdeenu to Deewa schehlastibu dabujuschi, tee aiseet un peemirfis to schehlastibu, ko dabujuschi, un negrib peedoht saweem braheem winu pahrkahnas, bet paleek eelsch saweem grehkeem, no teem nebihdamees, un zaur teem eet pohstā. Ta tiziba naw patefa, bet leeka un wiltiga, kas nedohd spēhku pee grehku atstahnschanas; ta nedibinajahs us Deewa waherdeem, bet us zilwela mahneem, kas zilwela firdi peewit, ka gaure ahrigeem darbeem un ne zaur firds atgreeschanohs dwehfeli war glahbt. Ta mehds dariht tee pagani un Juhibi, kas, sawu grehku mihledami un par masu turedami, schkeetahs ar ahrigeem darbeem, ar upureem, gaweschanu un meefas mehrdeschanu Deewa dusmibu salihdsinajuschi un, sohdhai ismukuschi, atkal dohdahs us teem wezeem grehkeem, kamehr tas grehku mehrs atkal pilns un no jauna issmelams. Ta darija ari Mahrtina Lutera laikds tee kristitee, kas, grehku atlaifchanas s̄imites pirkuschi, drohschi palika eelsch saweem grehkeem. Pret tahdu leelu tizibu Mahrtinsch Luters, tas Deewa kalps, pazehla sawu balfi un apreezinaja wifai pasaulei, ka ta tiziba ir wiltiga, kas, Deewa schehlastibu un peedohschau mellejus, paleek eelsch tibschem grehkeem. Mahrtinsch Luters mahzija, ka ihstenā tiziba war buht tilai n a b a g a grehzineekam, kas ir atslnis, ka grehks ir lauschu pohsts un samaitaschana, un no firds atgreeses atstahj grehku, un ka kristiga tiziba nekad newar buht bes atgreeschanohs no grehka. Nabaga grehzineeks, zaur tizibu taifnohts bes darbeem, zaur tizibu paleek par jaunu radijumu; tas wezais grehku prahs, ar Kristu aprakts eelsch nahwes, weetu dohd tam jaunam prahtam, kas Deewa preeskchā staigā eelsch taifnibas un schekstibas. Ta tiziba taifno bes darbeem, bet wi-nai eet pakal tee labee darbi, kas ir tizibas augli,

tāpat ka labs lohks newar buht bes augleem. Tahdu Deewa wahrdū mahzibū Mahrtinsch Luters fanemis ihjōs latkifma wahrdōs: „tas svehtais gars mani ir ihstenā tizibā svehtijis“. un tahdu mahzibū Pahwils apreezina, rakstidams (Galat. 5, 6.): eelsch Kristus Jesus neds apgraischana ko spēhj, neds preeksch-ahda, bet tiziba, kas zaur mihestibū spēhziga parahdahs. Tee naw Mahrtina Lutera ihstenī mahzefki, bet wina wahrdam un draudsei par negohdu, kas, meesai un wezam grehku prah-tam kalpodami, schkeetahs pee altara grehku peedohschau dabujuschi, greechahs atkal atpakaal pee wezeem grehkeem, sawu zelu staigadami eelsch eenaida un lauschanohs, eelsch krahpschanas, wiltibas, nefchekstibas, laulibas pahrkahnas un eelsch ne-patefas leezibas un meloschanas. Tee paleek par blehdigeem salpeem, ihsti par paganeem, kas Kristus asinis ar kahjahn minuschi; teem ne-atleek wairs nekahds upuris par winu grehkeem; tee taps emesti muhshigā zeetumā. No tahdeem launeem beedreem lai pašargā muhs tas Kungs; tahdus winsch gribetu isveldeht muhsu starpā, un ustureht sawai draudsei to ihstenā tizibu, zaur ko ifkatris lohzelis war ar firds meeru staigaht to zelu us debesihm. Tad no mums iszeltees gaifchums, kas tohs paganus un Israëla laudis apgaismohs, un tee nahks un staigahs muhsu gaifchumā un ar mums teiks un slawehs Deewu, kas sawus laudis svehtijis ihstenā tizibā.

„Ak waldi manu prah“, taws gars man dsihwo klah, ka es wišnotak daru, ar ko tew patikt waru un muhsham deru leeti, eelsch tewis stahdihts zeeti.“

1. **Druſku par rehkinaschann.**
(Slat. Latv. N. № 44. peelitumā Basu, un ūlohas ūnas).
2. **O htris kahpeens. Skaitlu isplatijsmā no 1 līhds 20.**

Pirmā kahpeenā behrni ir mahzijuschees skaitiht no 1—10, un schai isplatijsmā faslaht, nowilst, wairoht un dalih. Oħtrā kahpeenā ja-eet leelakā isplatijsmā no 1—20. Farahda, ka 10 skaitli wiši kohpā nemti teek faulti par weenu desmitneeku, un weens desmitneeks ir desmit weenineeki, un desmit weenineeki ir weens desmitneeks. Behrni jau sapratis, ka weens desmit-kapeiku gabals ir 10 kapeikas, un 10 kapeikas kohpā istaifa weenu desmit-kapeiku gabalu. Lai nu ūlohotajs noleek us galdu 10 kohzinus, jeb raksta us tāhfeli 10 strihpinas weenā ūschupā, un tad leek klah weenu kohzīnu jeb weenu

strihpini un prasa behrneem, kà to skaitli fauz? Wisi jau finahs atbildeht: weenpadsmi. Tad ari liks wehrâ, ka weenpadsmi ir weens desmitneeks un weens weenineeks. Tà prohjam lai mahzahs peelikt skait weenineeku pee 11, 12 lihds 19 un tohs skaitlus ar wahrdeem issfault; tad ahtri ari sapratihs, ka 10 un 2 ir 12, 10 un 3 ir 13 u. t. j. pr., un beidsoht, ka 10 un 10 ir diwdesmit, jeb weens desmitneeks un ohtris desmitneeks kohpâ istaisa diwi desmitneekus.

Tad behrni saproht tohs skaitlus issfault, tad lai ari mahzahs tohs usralstift; prohti $10+1=11$;

$$\begin{aligned} 11 &\text{ ir } 10+1, \quad 9+2, \quad 8+3, \quad 7+4, \quad 6+5 \\ 12 &\text{ ir } 11+1, \quad 10+2, \quad 9+3, \quad 8+4, \quad 7+5, \quad 6+6 \\ 13 &\text{ ir } 12+1, \quad 11+2, \quad 10+3, \quad 9+4, \quad 8+5, \quad 7+6 \\ 14 &\text{ ir } 13+1, \quad 12+2, \quad 11+3, \quad 10+4, \quad 9+5, \quad 8+6, \quad 7+7 \\ 15 &\text{ ir } 14+1, \quad 13+2, \quad 12+3, \quad 11+4, \quad 10+5, \quad 9+6, \quad 8+7 \\ 16 &\text{ ir } 15+1, \quad 14+2, \quad 13+3, \quad 12+4, \quad 11+5, \quad 10+6, \quad 9+7, \quad 8+8 \\ 17 &\text{ ir } 16+1, \quad 15+2, \quad 14+3, \quad 13+4, \quad 12+5, \quad 11+6, \quad 10+7, \quad 9+8 \\ 18 &\text{ ir } 17+1, \quad 16+2, \quad 15+3, \quad 14+4, \quad 13+5, \quad 12+6, \quad 11+7, \quad 10+8, \quad 9+9 \\ 19 &\text{ ir } 18+1, \quad 17+2, \quad 16+3, \quad 15+4, \quad 14+5, \quad 13+6, \quad 12+7, \quad 11+8, \quad 10+9 \\ 20 &\text{ ir } 19+1, \quad 18+2, \quad 17+3, \quad 16+4, \quad 15+5, \quad 14+6, \quad 13+7, \quad 12+8, \quad 11+9, \quad 10+10. \end{aligned}$$

No fchihs tableles tad ja=eet tahlaiki pee skaitischana, un ja=ismahzahs no galwas, ka

1.

$$\begin{aligned} 2+9 &\text{ jeb } 9+2=11, \text{ jo } 9 \text{ un } 1 \text{ ir } 10, \quad 10 \text{ un } 1 \text{ ir } 11 \\ 3+8 &\text{ " } 8+3=11, \text{ jo } 8 \text{ un } 2 \text{ ir } 10, \quad 10 \text{ un } 1 \text{ ir } 11 \\ 4+7 &\text{ " } 7+4=11, \text{ jo } 7 \text{ un } 3 \text{ ir } 10, \quad 10 \text{ un } 1 \text{ ir } 11 \\ 5+6 &\text{ " } 6+5=11, \text{ jo } 6 \text{ un } 4 \text{ ir } 10, \quad 10 \text{ un } 1 \text{ ir } 11 \\ &\quad \text{u. t. j. pr.} \end{aligned}$$

2.

$$\begin{aligned} 3+9 &\text{ jeb } 9+3=12 \\ 4+8 &\text{ " } 8+4=12 \\ 5+7 &\text{ " } 7+5=12 \\ 6+6 &\text{ " } =12. \end{aligned}$$

3.

$$\begin{aligned} 4+9 &\text{ jeb } 9+4=13 \\ 5+8 &\text{ " } 8+5=13 \\ 6+7 &\text{ " } 7+6=13. \end{aligned}$$

4.

$$\begin{aligned} 5+9 &\text{ jeb } 9+5=14 \\ 6+8 &\text{ " } 8+6=14 \\ 7+7 &\text{ " } =14. \end{aligned}$$

5.

$$\begin{aligned} 6+9 &\text{ jeb } 9+6=15 \\ 7+8 &\text{ " } 8+7=15. \end{aligned}$$

6.

$$\begin{aligned} 7+9 &\text{ jeb } 9+7=16 \\ 8+8 &\text{ " } =16. \end{aligned}$$

7.

$$8+9 \text{ jeb } 9+8=17.$$

8.

$$9+9 \text{ " } =18.$$

Lai pehz tam mahzahs faslaitiht no desmitneela un weenineekeem saliklus skaitlus ar weenineekeem; p. p. $11+2$, t. i. weens desmitneeks, weens weenineeks un diwi weenineeki ir kohpâ weens desmitneeks un trihs weenineeki = 13;

$13+5$, t. i. weens desmitneeks trihs weenineeki un 5 weenineeki ir kohpâ weens desmitneeks un 5 weenineeki = 18,

un beidsoht trihs un wairk skaitlus tai paschâ isplatijumâ no 1—20;

p. p. $7+6+4$, t. i. 7 weenineeki un 6 weenineeki ir 13 weenineeki jeb weens desmitneeks un 3 weenineeki, wehl 4 weenineeki skait ir 17 weenineeki jeb weens desmitneeks un 7 weenineeki.

No galwas un us tahseles, fur jarahda skait, ka weenineeki jaraksta arween apafsch weenineekeem, Noskaitischana jeb nowilkischana ari jamahzahs no tahs pirmejahs tableles:

$11-1$ ir 10, jo $10+1$ ir 11

$11-2$ ir 9, jo $9+2$ ir 11 u. t. j. pr. ar 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 un 20;

p. p. 15—8, t. i. no 15 weenineekem man janowell 8 weenineeki, paleek 7 weenineeki, jo 7+8 ir 15.
No tahs pirmejahs tablees tad taħħak jaħażza wairofħana ar 2:

$$\begin{array}{rcl} 6 + 6 \text{ ir } 2 \text{ reis } 6 = 12 \\ 7 + 7 \text{ " } 2 \times 7 = 14 \\ 8 + 8 \text{ " } 2 \times 8 = 16 \\ 9 + 9 \text{ " } 2 \times 9 = 18 \\ 10 + 10 \text{ " } 2 \times 10 = 20. \end{array}$$

Tad zaur fasskaitisħanu ja-eemahza wairofħana ar 3 un 4:

$$\begin{array}{rcl} 3 \times 4 \text{ ir } 3+3+3+3 & = 12 \\ 3 \times 5 \text{ " } 3+3+3+3+3 & = 15 \\ 3 \times 6 \text{ " } 3+3+3+3+3+3 & = 18 \\ 4 \times 4 \text{ " } 4+4+4+4 & = 16 \\ 4 \times 5 \text{ " } 5+5+5+5 & = 20. \end{array}$$

Ka tħeqeb dala no 12 ir 4, tapeħżi ka 3×4 ir 12, un zetortà dala no 12 ir 3, tapeħżi ka 4×3 ir 12;
ka tħeqeb dala no 15 ir 5, tapeħżi ka 3×5 ir 15, un peektà dala no 15 ir 3, tapeħżi ka 3×5 ir 15;
ka tħeqeb dala no 18 ir 6, tapeħżi ka 3×6 ir 18, un festà dala no 18 ir 3, tapeħżi ka 3×6 ir 18;
ka zetortà dala no 16 ir 4, tapeħżi ka 4×4 ir 16;
ka zetortà dala no 20 ir 5, tapeħżi ka 4×5 ir 20, un peektà dala no 20 ir 4, tapeħżi ka 4×5 ir 20;
ka festà dala no 12 ir 2,
ka septità dala no 14 ir 2.

Tas skaidra k-Japeerahda ar isleetateem skaitkeem, p. pr. 3 sejni isdala fawwā starpā 15 ahbolus, jik ikkatrix dabuhs. Attibidi: preezi, jo kaf ikkatrix preezi dabu, tad ir 5×3 ahboli. Lai mahzahs behrni f'cho mahzijumu: kaf to dalijumu wairo ar to dalitaju, tad isnaħk tas-dalama skait.

Beidsoht skohlotajis rahdihs, ka dalisħana us-
ett tais skaitlos ween, kas roħnabs tai ween-reis-
weena, kaf winn ar to waitotaju, prohti 2
useet tikai eelsch 10, 12, 14, 16, 18, 20, bet ne
eelsch 11, 13, 15, 17, 19, no kureem pree dalisħan
ħadha atleel 1, koo wair newar daliht; 3 useet
atkal eelsch 12, 15, 18, bet ne eelsch 10, 11, 13,
14, 16, 17, 19, 20, no kureem atleel 1 waj 2,
koo wair newar daliht; 4 useet atkal eelsch 12, 16,
20, un ne eelsch 10, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 19,
no kureem atleel 1 waj 2 waj 3, koo wair newar
daliht. Warbuht behrni tħie jau fapratihs, ka puše
no 1 ir $\frac{1}{2}$, tħeqeb dala no 1 ir $\frac{1}{3}$ u. t. j. pr. Wi-
ħas reħxiskħana fahrtas zauri għajjis, lai skohlo-
tajis usdohd fajanklus usdewumus ar skaidreem waj-
isleetateem skaitleem; p. pr. man ir 5, wairo ar 3,
nowiżi 6, preeħkati 5, dali ar 7, jik isnaħk? jeb man ir

$$\begin{array}{rcl} \text{Wehl jarahda, ka } 3 \times 4 \text{ ir tas pats ka } 4 \times 3 \\ 3 \times 5 \text{ " } " " " 5 \times 3 \\ 3 \times 6 \text{ " } " " " 6 \times 3 \\ 4 \times 5 \text{ " } " " " 5 \times 4. \end{array}$$

Tas japeerahda zaur tam, ka nem kohzinus trijäts
tschupinās pa 4 kohzineem, un atkal tscheträts tschu-
pinās pa 3 kohzineem; lai isskaita, tad redsehs, ka
 $3 \times 4 = 4 \times 3$.

No wairofħanas ja-eet taħħaki pree dalisħan; no ween-reis-weena jarahda, ka puše no 12, 14, 16,
18 un 20 ir 6, 7, 8, 9 un 10, tapeħżi ka 2×6 ir
12, 2×7 ir 14, 2×8 ir 16, 2×9 ir 18, 2×10
ir 20;

un zetortà dala no 12 ir 3, tapeħżi ka 4×3 ir 12;
un peektà dala no 15 ir 3, tapeħżi ka 3×5 ir 15;
un festà dala no 18 ir 3, tapeħżi ka 3×6 ir 18;
un peektà dala no 20 ir 4, tapeħżi ka 4×5 ir 20;
no 18 ir 3, un

5 ahboli, wairo winn ar 3, atnej 6 ahboli noħi,
preeħeż 5 ahboli, dali winn ar 7, jik atlik?

3. Tħeqeb dala no 1—100.

Ohtrā kahpeenā skohlens jau eepaqnees ar diwi
desmitneekem; tħeqeb dala no 1—100 tħix-xiekk
u. t. j. pr. liħds desmitam desmitneekem. Skohlens nu mahzisees pree desmit peeskaiti
1, 2, 3 u. t. j. pr., kamehr tħeqeb dala no 1—100, kif
pilnigs, un fajjhxs: diwid esmit un desmit ir trihs des-
mitneek jeb 30, un ta proħjam liħds desmit desmitneekem,
t. i. 100, kif pirmo reiħi roħnabs trihs skaitli
kohpā; jarahda, ka simtneeli flahw tħeqeb dala no 1—100.

Skaitisħana no 1—100 supri jadsen, us preeħ-
schu un atkal atpaka, pappreksx pa kahrtai, peħza k
pa weenu waj pa 2 skaitleem isla isħoħ; lai behrni
eesfakkum toħs isla isħamohs skaitlus klu sitin issa, peħza k
win preeħi minn doħmās ween, kamehr to is-
truhku sħo rindu tilpat aħtri war skaiti, kaf to
wefelo.

(Qarpmak beigum.)